

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΙ Η ΖΩΗ

ΜΙΑ ΒΑΛΚΑΝΙΚΗ ΤΡΑΓΩΔΙΑ

Το ειδύλλιο ενός στρατιωτικού άκλουδου και μιάς κόρης τής Σερβιανής άριστοκρατίας. Η Δέσνα και ο Άρηφ. Ένας άνεπιθυμής γάμος. Ο Λοχαγός Βασάραφ και η γυναίκα του. Ο Άρηφ βής ξαναγεννιέται. «Έρωσ άνιχατε μαχάν...» Τά μυστικά έγγραφα του Βουλγαρικού Έπιτελείου. Έξ πού μπορεί νά φερη τή γυναίκα τού πάθος. Η μάχη του Μουσταφά Πασά και τού περιεχομένο μιάς βαλλίτας. Η γεργή λύσις μιάς άσυγχρηνης τραγωδίας. Μά δώδεκα σφίρες στό στήθος.

ΗΝ εποχή του Βαλκανικού Πολέμου, συνέβη στη Σόφια μιά φοβερή τραγωδία, τής οποιάς ή πόλη, τά πρόσωπα και ο τομικός έπιτομος θνάζουν τά έργα του Αισχύλου. Ίδού ή λεπτομέρεια, με κάθε συντομία:

Μιά νύχτ της Σόφιας, δεκατέ νόστημ, ή Δόνα Μιτασέ, από παλιά στρατιωτική και άριστοκρατική οικογένεια, είχε παντρευτεί στό 1908, παρά τή θέλησή της, Ένα νεαρό άξιωματικό του Βουλγαρικού Έπιτελείου, τού Λοχαγού Βασίλη Βασάραφ, κομψό, όμοιο, θραυκό πατριώτη, με τού όμοιό του μέλλον μπροστά του, αλλά τόν όποιον ή Δόνα δέν αγαπούσε... Είχε έρωτασθεί, Βουλγάρα αυτή, με φωτογράφου πάθος, τόν Άρηφ Βέη, ό όποιος διετέλεσε διάττερος στρατιωτικός ακάλοθος τής Τουρκικής Προέστιας Άθηνας και κατόπι μετετέθη, στη Σόφια. Ο Άρηφ έζητσε σέ γάμο τή Δόνα, αλλά δόλοζήν ή οικογένεια τής κόρης άπέφρασε Σοφούς μιά τέτοια ένωση με Όθωμανό. Η σοβαρά τότε πολιτική κατάσταση, και τού πάθου ή θέσις τού πατέρα τής κόρης τού Βουλγαρικού στρατιώτη, δέν έπέτρεπε γάμο με άξιωματικό τού Τουρκικού στρατού. Η θρησκεία τόν εμπόδιζε, και εκτός αούτό ή ένδοξη μετάξ τών δύο κρατών δυνάμουν από μέρα σέ μέρα, και ήταν φανερό ότι δέν θ' άργούσε να ξεσπάσει σέ πόλεμο.

Ο Άρηφ Βέης έβγαζε, ταύλάκις φαινομενικά, και δέχτηκε σάν υπολόγησι τήν άποψη τού κομοσίου. Έγώμια στην Κωνσταντινούπολη, ένό ή Δόνα, έπειτα από Ένα χρόνο στεναγμών και διαρκών, δέχτηκε να παντρευτεί τού Λοχαγού Βασάραφ. Απέκτησαν, μάλιστα, και γιού, τού όποιου ή γέννησις χαρακτηρίστηκε απ' άλλους τούσ γεννηθείς ως ένδοξη σφίρης και ασύγχρηνη άγάτη.

Έξαινα, όμως, μιά μέρα, μιά ένδοξη τόν έφημερίδων, έβλασέ σέ ταχυία τίς δύο οικογένειες. Ο Άρηφ Βέης ξαναγεννήσε στη Σόφια ή έπίσημη άποστολή, και θά έβανε εκεί καιρό. Ήταν ταγματάρχης τούρα και φορούσε με χαμάρι τή νέα στολή του.

Κοιμήσ δάποτε, πού άφροντοπός τούρα ο Άρηφ Βέης, έτόχιμσε και παρουσιάστηκε στό σπίτι τού Λοχαγού Βασάραφ, με τόν όποιον ύπνησαν σιμασθίται στη Στρατιωτική Σχολή τού Βερολίνου! Ο Άρηφ γάνηκε ή ένκαρδιότητα δεκτός από τού Σέργου Βασάραφ, Δείχτηκε τόσο αγενετιστός, αλλά και τόσο έντροπός στην γενιά, τόσο περιποιητικός στό σέβρο, ώστε...

...και στενοχωρία έξαναγεννήσε μετάξ τών δύο άντιθέτων. Ο Άρηφ έδειχνε άπειρο σεβασμό στότεσ παντρευμένους φίλους του. Και οι δύο άξιωματικοί, ο Τουρκός και ο Βουλγαρός, έγιναν δύο καλοί φίλοι... Και στό κέντρο τής Σόφιας τούσ έδλεσαν πολλές φορές μαζί. ***

Αλλά τού άνυπόγενο δέν άγνησε νύχτη. Στίς καρδιές τών δύο έρωτευμένων—πού είχαν άνταλλάξει τούσους όρκους πίστωσης— ή νεαρή φροτιά, ή ή μισοπεθαμένη κάτο από τή στάση τών έτών, φαινότανε πάλι με νέες φλόγες. Η νεαρή γυναίκα τά λησιάνους δια: τόν άντρα της, τού παιδι της, τήν κοινωνική τής θέσι, τυφή από τού πάθος. Δόθηκε δόλοζήν στον παλιό έρωτά της και δέν ήξερε πιά τί έκανε. Και ένό ο Άρηφ Βέης φρονότανε με περίσκεψη, για να μη τήν έννοχοποιήση μπροστά στό μάτια τής κοινωνίας, να μην έλπιήση τίς ύποψίες τού σέβρου, φαινότανε πάλι με νέες φλόγες. Η νεαρή γυναίκα νά εκτίθετα με διάφορες άπερισκέψιές της. Οι τρελλά έρωτευμένοι διαπρόττειν εύκολα γιάρες...

Μιά μέρα, ο Τουρκός άξιωματικός έκλήθη στην Κωνσταντινούπολη, έβανε και μιά βδομάδα και ξαναγώμια στη Σόφια... Ήταν σολλογοισμένος και μελαγχολικός. Και σέ μιά στιγμή, στιγμή διαύσεον, είχε έμπιστευτικά στη Δόνα ότι τού Έπιτελείου τόν έν είχε διατάξει να έννεργήση κατασκο-

πία στη Σόφια, και να τούσ στείη διάφορα έγγραφα περι τής καταστάσεως τού Βουλγαρικού στρατού.

«Αν δέν πετύχο σ' αυτό που μου επέβλεψαν, έπρόσθεσε, ξέρω καλά τί με περιμένει: Θά με ανακαλέσουν στη Σταμπούλ, ή θα με στείλουν στην Άθινα, ή—και τού πιθανότερο είναι αυτό— θα με στείλουν να διακρίσω σύνταγμα στην Άλβανία ή στην Προέστια. Πάντως, πολύ μακριά από δω... Ο χωρισμός από σένα που λατρεύω, θά μου στοιχίση τή ζωή, Δόνα... Λέγε, τί πρέπει να γίνη... Θέλεις να δώσω τήν παρτίτσι μου;... Θέλεις να ενώμια μαζί στό Παρίσι, στη Ρώμη, κάπου μακριά;... Είμαι άποφασισμένος για δια...»

—Πώς μπορεί να γίνη αυτό; είτε ή Δόνα Βασάραφ. Έσύ, Άρηφ, δέν είσαι πλούσιος, κ' έχω δέν θα έζω να περιμένω πίσω από τούσ δικούς μου... Πώς θά ζήσουμε λοιπόν στην Είροση;...

—Λοιπόν; φώτισε τού Άρηφ Βέης.
—Λοιπόν, προτίμηνε... Θά διορθώσω έχω τήν κατάσταση. Δέν καταλαβαίνω... Πώς;
—Θά ιδής... θά ιδής... ***

«Υπό» από λίγες μέρες, Ένα βράδι, ή Δόνα Βασάραφ έπήγε, με κάθε μυστικότητα στό σπίτι τού Άρηφ και τού παρίδωσε Ένα δέμα ή έννομα.

Τά τούρα κομψά για σένα, από τού σπίτι τού πατέρα μου και από τού γραφείο τού άντρα μου, είτε... Καθάσέ τα, φωτογράφησε τα και μού τά ξαναδώσεις καθαρά, να τά βάλω στη θέσι τους!

Κατάλαμπος ο Τουρκός ταγματάρχης έμφυλομέτησε τά έγγραφα και τά βήριξε σπουδία.

—Πάρα καλά, Δόνα, τής είτε. Δέν είδα τίποτα. Δέν θα σημειώσω τίποτα... Άλλοίμως, άν γινότανε γνωστό από που έβανε... Δις, άποψη, δέν ξέρεις λοιπόν ότι αυτό είναι έγγραφα εσχάτης προδοσίας που τιμωρείται με θάνατο;...

—Λίγο με μέλλει, άπάντησε ή νεαρή Βουλγάρα. Τό έκανα γιατί σ' αγαπώ, Άρηφ, γιατί δέν θέλω να σέ ξαναδώσω... Η πατρίδα μου με χωρίς τήν πρώτη φορά από τόν έρωτά μου, με έκανε γυναίκα ένδοξη, κόρη έπαναστατημένη, μητέρα που άπαρηγήθηκε και τού παιδι της... Λίγο ή ένδομαφεί τούρα ή πατρίδα μου. Δέν την αγαπώ, δέν αγαπώ παρά μονάκι έσένα, Άρηφ... Και για να σέ κρατήσω, άπαρηγήμια τήν οικογένειά μου, τού παιδι μου, τήν πατρίδα μου, τού θεό μου! Μά, Δόνα... μιά τέτοια θυσία...
—Σόλα... σ' αγαπώ... Πάρε και διάβασέ...

Και ο Τουρκός άξιωματικός— έπί τέλος Τουρκός ήταν— έξετόλιξε πάλι τά μυστικά έγγραφα κ' διάβασε.

Έπί Έξη βδομάδες ή Δόνα, που τήν είχε ξεπερσέλλανε τού έρωτικό πάθος, έβρισκε στον Άρηφ ότα έγγραφο μορφοσεί. Έκείνους τού εφοτογράφιζε και τής τού έδινε πίσω...
«Έπειτα, έξαινα, ο πολιτικός δοξόντας σκεπάζτηκε με κανονικά σύννεφα. Ο Βαλκανικός Πόλεμος έξέσπασε. Και μιά μέρα, τού πρώτου κανόνι έβρόντησε στό ηρωικό Μακεδόνιο, που άρχισε πρώτο αυτό τού χορό τού πόθου, για να τόν συνεχίση ή Έλλάς, ή Βουλγαρία, ή Σερβία, ή Ρουμανία—δία τά Βαλκάνια έναντιόν τής Όθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Οι δύο έρωτευμένοι άποχωρήτιστραν με άπελπισία, χωριστήχια. Ο Άρηφ έπήγαγε στην Κωνσταντινούπολη, παρακολούθοντας τού προσωπικό τής Προέστιας τουσ.
«Ανα έφτασε στην Κωνσταντινούπολη, τόν έστειλαν στό Μέτωπο.
Στη μεγάλη μάχη τού Μουσταφά Πασά (έτσι λέγεται ή θέσις) ο Βουλγαρός έπιασαν αιχμάλωτο, μαζί με άλλους Τουρκούς, κ' Έναν ταγματάρχη τού Πυροβολικού. Στο πρόσποτό του άνεγνώρισαν εύκολα τόν άλλότε στρατιωτικό ακάλοθο τής έν Σόφια Όθωμανικής Προ-

* * * ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ * * *

Τό Μάθημα τής Μουσικής (Έργον τού Σιρ Φρειδρίκου Λάιτου)

ΔΗΣΜΟΝΗΜΕΝΟ ΣΤΙΧΟΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΕΡΓΙΑ

"Ανοιξί

"Ω, τί ημέρα μαγική, τί άθάνατη λιακάδα!
Λές και την έλασε ο Θεός μόνο για την Έλλάδα...
Θά έβρω έξω στους άγρους, θά πέσο στο γρασιδι,
θα φάω βλαστάρια τρυφερά σαν πρόβατο, σαν γίδι.

Τί θεία τελετελιά!

Με τέτοια μέρα, σήμερα δεν είνε για δουλειά!...

Καλοκαίρι

Τί ζέστη άνιπόφορη, τί σύννεφα από σκόνη,
πού έξω από τό σπίτι του όποιον είνε στραβώνει!

Τί λαύρα, τί άντηλιά!

Με τέτοια μέρα, σήμερα δεν είνε για δουλειά!...

Φθινόπωρο

"Ω, τί άτέλειωτη βροχή, τί λάσπη, τί κακό!
Τί ύγρασία, τί σκοτεινιά! Με κάνει νευροκό...
Μου έρχεται στο στέργο μου να δέσω μιιά θηλεία...
Με τέτοια μέρα, σήμερα δεν είνε για δουλειά!...

Χειμώνας

Τί ξεροπόδι, πώς χτυπούν τά κατωσάγονά μου!
Τρέμο σαν πάρα, δεν μπορώ να βγω άπ' τό πάλωμά μου!
Τί όργος και τί τοιφτορω, πού πάγωσε ή μιλιά...

Με τέτοια μέρα, σήμερα δεν είνε για δουλειά!...

Α. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΥΛΟΥΣ

ΤΟ ΣΩΤΗΡΙΟ ΦΑΡΜΑΚΟ

Πρό όλίγων ημερών πέθανε στη Σερβία κάποιος γέρος ήλικίας έκατόν πέντε χρονών. 'Ο άνδρας αυτός, όπως είχε έξομολογηθεί στον πνευματικό του πρίν πεθάνη, από δεκατέντε χρονών κι άπάνω δεν πέρασε ούτε μιιά μέρα πού να μ'ην κοιμήθηκε μεθυσμένος. Στα τελευταία, μάλιστα, χρόνια της ζωής του έκανε καθημερινός...μίμηση διά ούζο, και σ' αυτό άπέδιδε την έξαιρετή ύγεια του. Μονάχα μιιά φορά είχε άρρωστήσει, και τότε επειδή παρτίτε και κοιμήθηκε έξω στο δρόμο μ' ένα φοβερό χειμωνιάτικο χρώ.

σθείας Άρηφ Βέη. 'Ο Άρηφ Βέη ήταν πληρωμένος στο άριστερό πόδι. Τον έκράτησαν αιχμάλωτο και έκαμαν έρευνα στις αποσκευές του...

Με έκάλει τους οι Βούλγαροι αξιωματικοί Βοήραν έκει μιιά φωτογραφία της Δόνκας Βασάρωφ, κόρης του ανταγματάρχη των Έπιτελών Μύσεσβ! Βοήραν άκόμη κ' έρωτικά γράμματα της Δόνκας, άρκετά έγγραφα κ' ένα σχεδιασμάκι επίπου σού διαφανές χαρτί άντιγραφής, πιστό άντίγραφο του μυστικού χάρτου της συνοριακής όχυρώσεως, με σημειώσεις Βουλγαριστί και Τουρκαριστί...

Η συνέχεια της ιστορίας αυτής μπορεί να σινιοισθή σε λίγες γραμμές:

Η Δόνκα Βασάρωφ συνελήφθη άμέσως ως ένοχος εσχάτης προδοσίας, έδικασθη από έκτακτο στρατοδικείο και καταδικάσθη σε θάνατο.

Ο Τούρκος αξιωματικός ίτέστη την ίδια τύχη, ως κατασκοπος. 'Ο πατέρας της Δόνκας επέταξε τά μυαλά του στον άέρα. 'Ο σύζυγος Βασάρωφ έπροδιδάσθη σε ταγματάρχη, αλλά τόσο τον είχε συνταράξει το σκάνδαλο και ή οικογενειακή του δυστυχία, όστε έξετέθη πολύ στους κινήσεις της μάχης, όμοιασε σαν τυκρός στη φωτιά, και τέλος σκοτώθηκε στην περιφημη μάχη των Σαράντα Έσζηλιτών.

Η μητέρα της Δόνκας, Μπρίτα Μύσεσβ τραλλάθηκε από τη λάπη της και την έκλωσαν σ' ένα φρονοσκομείο της Βιέννης.

Η Δόνκα Βασάρωφ άναπαύεται πεινά στο νεκροταφείο της Σόριας, σ' ένα λάζκο γεμάτο από άσβέτη, στην περιφρονημένη γωνία των

καταδικών με δώδεκα σφαίρες στο στήθος.

ΜΙΚΡΑ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ ΚΑΤΟΥΛΑ ΜΑΝΤΕΞ

Ο ΠΡΑΜΜΑΤΕΥΤΗΣ ΚΙ' Ο ΠΟΙΗΤΗΣ

'Ο άνδρας, πού θα διηγηθούμε σήμερα την ιστορία του, δεν ήταν τραλλός, αλλά θέλησε να γίνει. Θέλησε να γίνει γιατί πήρε την άπόφασι, τη μεγάλη άπόφασι να ελαφρώση τη δυστυχία όλων εκείνων πού πουλούσαν κι άπόφεραν στον κόσμο. Για να τό κάνει όμως αυτό, πού χρειάζοντουσαν χρήματα. Πολλά χρήματα...

—Αιτά τά χρήματα δεν τά έχω, βέβαια, σφέριτρε, αλλά μπορώ να τά προμηθευτώ πουλώντας ό,τι βρισκεται μέσα σ' αυτό τό μικρό κατοικωμένο σακκούλι.

Τράβηξε λοιπόν για την πόλι και μαζί με την πραγματεία του, περιλάληθηκε μέσα στους δρόμους της και στο τέλος μπήκε σ' ένα πολυτελέστατο κατάστημα.

—Τί άγαπάει ο κύριος; τον ρώτησε ο καταστηματάρχης.

—'Ηρθα για να πουλήσω ό,τι βρισκεται μέσα σ' αυτό τό κατοικωμένο σακκούλι.

—'Α, έτσι; "Ανοιξέ το λοιπόν να δωμε τί έχει μέσα.

—Μ' άν ανοίξω τό σακκούλι μου δεν θα μείνη τίποτε μέσα!

Κι' ο άνδρας πού δεν ήταν τραλλός και πού θέλησε να γίνει, έξήγησε στον έμπορο τί συνέβαινε:

Οι γονείς του, εινε, τον είχαν μεγαλώσει μαζί μ' ένα γάτο πού του άρεσε να γουρλι ψηλά στα κεραμίδια των σπιτιών... Σγά-σιγά κόλλησε κι' ο ίδιος αυτή τη συνήθεια κι' άρχισαν να κάνουν μαζί περιπάτους άπάνω στις στεγές... 'Ετσι είχαν μαζέψει καντούς, δύο καντούς, καντούς γαλιανούς κι' όρμους, καντούς θλιβερούς, καντούς έλαφρούς, άνακατωμένους καντούς με σπίνες πού έβγαιναν από τις καννοδόχους των σπιτιών... Γιατί μέσα σε κάθε σπίτι, σε κάθε κίμαρα, σε κάθε γωνιά υπάρχον φριχτές πού όνειροπολούν, πού έλπίζουν, πού άγατούν, πού ιστοξέρον... Κι' ή όνειροπολήσεις, ή έλπίδες, οι φροστες, οι πόνοι των φρυχών είνε ή άνασπιή αυτή πού άναβάνει μέσα από τις καννοδόχους και πηγαίνει προς τό άπειρό...

Κι' έτσι, ο άνδρας πού δεν ήταν πούλα χρονια περνοδός τον καιρό του μαζένοντας καντό μέσα στο μικρό κατοικωμένο του σακκούλι.

—'Α, γά, γά! Έκανε ο έμπορος κοροιδευτικά. Η πραγματεία πού μου λές ν' άγοράσω είνε άστεία! Και τί με νοιάζει έμένα για τις έλπίδες και τους πόρους των ανθρώπων; Και ζητάς ένα έκατομύριο, όχι λιγότερα. Έ... Μου φαίνεται πώς δεν θάσαι καλά στα μυαλά σου και πρέπει να με ξεφορτωθής. Έμπρός, εμπρός, έξω από δού... Ούτε τετνάρα τσακιστή δεν έχω να σου δώσω...

Τότε ο άνδρας πού δεν ήταν τραλλός και πού θέλησε να γίνει, έβριγε από χει πολύ άπελπισμένος.

Άκόμη δεν μπορούσε να πιστέψη τά σκληρά λόγια του έμπορου. 'Ηταν άλήθεια λοιπόν πώς ή άνθρώπινη προσδοκία κι' ή άγονία δεν είχαν καμιάν άξία; Κι' άδυνα

και είχε χάσει τον καιρό του για να τις μαζέψη μέσα στο σακκούλι του; Κι' ήταν θλιμμένος, πολύ θλιμμένος για τις τόσες δυστυχισμένες υπάρχεις, πού δεν μπορούσε πεινά να τις βοηθήση...

Ένώ καθότανε κοιμισμένος μπρός σε μιιά χαμηλή πόρτα, παρνοσιάστηκε μπροστά του ένας νέος όρχος, πού φροφίσε ένα γλέζο γεμάτο λεκέδες κι' ένα λευκό τριαντάφυλλο στο σακκούλι του.

—Κόριε, του εινε ο νέος, πού φαίνοσαι πολύ λιτημένος. Κι' επειδή κ' έγω δεν είμαι χαρούμενος, αφού είμαι ποιητής, αίσθάνομαι κάτι πού με τραβάει προς έσας. Σε τί μπορώ να σάς φανώ χρήσιμος;

—Άλλοίμονο, κύριε! άποξήθηκε ο πραγματευτής με τον καιρό. Δεν μπορείτε να μού κάνετε τίποτε. Ποιόλα καντούς...

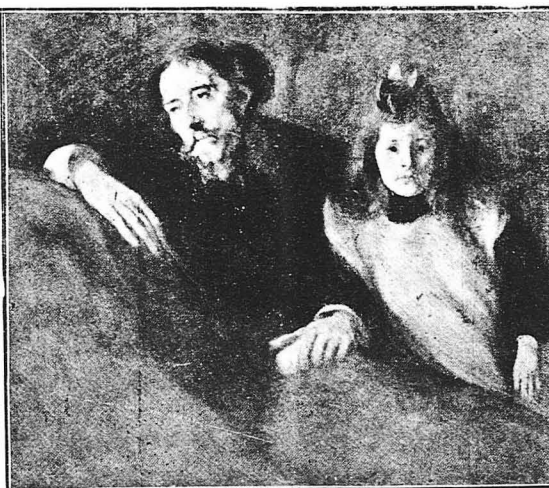
—Μη στενοχωριέστε, κύριε. Έγώ θ' άγοράσω πού καντούς σας.

'Ο πραγματευτής κίνησε τότε με δυνασσία τό κεφάλι του.

—Πρώτα-πρώτα, εινε, δεν θάχετε τί να μού κάνετε αυτούς τους καντούς. Έπειτα, έσεις δεν έχετε τό έκατομύριο πού μου χρειάζεται για να βοηθήσω τους δυστυχισμένους...

—'Να, άποξήθηκε ο ποιητής, είν' άλήθεια πώς δεν έχω τό έκατομύριο πού ζητάς και πώς είμαι ο φτωχότερος άπ' όλους τους ανθρώπους. Μην άνησιγίτεις όμως γ' αυτό... Πουλήστε μου τις όνειροπολήσεις, τις έλπίδες, τους έρωτες, τις θλίψεις των ανθρώπων, πού τις έμαζέφατε από τις καννοδόχους των σπιτιών και κίματε μου πίστωσι μιιάς ώρας... Με τον καιρό αυτόν έγω θα κίμαω ένα ποίημα, ένα ποίημα τόσο θλιβερό και τόσο όρμιο, πού θα παρηγορήση όλους

τους φτωχούς κ' όλους τους δυστυχισμένους πού βρίσκονται στον κόσμο!...

'Ο Γάλλος συγγραφέας Άλφρενς Πτωιτέ και ή κόρη του.

